

FOLKLORE GEOGRÀFIC DE LA COMARCA D'ALCOI

Resum de Geografia Comarcal

A l'abrupta comarca que reconeix Alcoi per capital, formada per la conca alta del migrat riu anomenat Serpis i reclosa per les altes i descarnades serres de Mariola, Benicadell i Aitana, s'obrin reduïdes planes amb belles hortes i diverses valls trencades i pintoresques. Les muntanyes que ocupen la comarca quasi completament, de les entranyes de les quals brollen amenes i abundoses deus, tenien per temps passats els cims revestits totalment de pinedes i carrascals, els quals boscs, prou maltractats, són refugi d'àguiles i gralles, i llurs vessants apareixen en gran part escalonats en bancals amb els conreus mediterranis de secà: vinyes i cereals, pomeres, ametlers i cirerers, i també garrofers i oliveres.

Per raó de la fragositat del terreny, ben lluny de constituir un espai únic, esta comarca és en realitat un conjunt de compartiments prou variats però també molt relacionats uns amb altres. Els seus poblats poden agrupar-se en les subcomarques següents:

La Vall d'Agres. Els vessants meridionals de la Serra d'Agullent i els septentrionals de la de Mariola componen la pintoresca vall d'Agres, per la qual corren el barranc del seu nom i els ferrocarrils d'Alcoi a Xàtiva i a Villena. Pròpiament la vall sols comprèn el terme municipal d'Agres. S'hi troba un santuari molt visitat per tots els romeus del País.

El Comtat de Cocentaina. L'antic Comtat de Cocentaina comprenia les dos riberes del Serpis en un recinte relativament ampli limitat al Nord pel Benicadell, a l'Oest pel port d'Agres, a l'Oest i al Sud per la serra Mariola amb el Montcabrer, i a

l'Est per l'Alt de la Capona. Dins del Comtat, la gent d'allà designen amb el nom de la Plana de Cocentaina els pujols d'entorn de la vila. Actualment subsistixen en el Comtat les següents localitats: Gaianes, Alcosseret (o Alcosser), Benàmer, Turballos, Setla del Comtat, Muro del Comtat, el Ràfol Blanc (o Alqueria d'Asnar), l'Alcúdia del Comtat (o Alcudieta), i Cocentaina.

La Vall de Perpunxent. Entre el Sud de les muntanyes del Benicadell i el Nord de les del Xapolat, per l'abrupta vall de Perpunxent, el riu Serpis i el ferrocarril d'Alcoi a Gandia, baixen a l'Horta de Gandia, a la qual ixen encaixonats entre els penyals que formen l'Estret de l'Orxa, entremig de les serres del Benicadell i de la Safor. En l'actualitat comprèn els pobles de Beniarrés i l'Orxa.

La Vall de Planes. Al Sud del Xapolat i del Tossal de la Dona, i al Nord de la serra d'Almudaina, s'obri la vall de Planes, que formava una antiga Baronia, i és travessada hui per la carretera de Cocentaina a la Vall de Gallinera i Marquesat de Dénia. La componen actualment els següents pobles: Almudaina, Benifaquí, Planes de la Baronia, Catamarruc i Margalida.

La Vall de Travadell. L'antic castell de Travadell, prop de Gorga, dona nom a la vall que formen els vessants occidentals de la serra d'Almudaina i els orientals de la Gorga i de l'Alt de la Capona, i actualment comprèn els poblats de Gorga, Billeneta (o Billena), Benillup i Benimarfull.

La Vall de Seta. Els vessants meridionals de la serra d'Almudaina i els septentrionals de la Serrella, componen la trencada vall de Seta, constituïda per la conca alta del barranc de Seta, afluent del Serpis, i a la qual existixen actualment els pobles de Balones, Quatretondeta (o Quatretonda), Benimassot, Tollos, Fageca i Famorca.

Subcomarca de Penàguila. Els vessants del Sud de la Serrella i els del Nordoest de la serra d'Aitana formen la conca del barranc de Penàguila, afluent del de Seta. La carretera d'Alcoi a la vall de Guadalest i la Marina voreja el barranc de Penàguila. Els poblats d'esta subcomarca, que pertanyeren tots antigament a la jurisdicció de Penàguila, on hi havia un castell molt fort,

són hui Benilloba, Benifallim, Penàguila, Benesau, Ares del Bosc, Beniafé i Alcoleja d'Aitana.

La Foia d'Alcoi. A la ciutat mateixa d'Alcoi, la confluència dels barrancs del Molinar, de Barxell i dels Cinc, origina el naixement del riu d'Alcoi, denominat modernament Serpis per falsa erudició, dins d'una estreta clotada voltada totalment de cims elevats, entre els quals es destaquen Montcabrer i Mariola al Nord, el Serrat a l'Oest, el Carrascal i la Carrasqueta al Sud, i el Puig i l'Ull del Moro a l'Est. La populosa ciutat industrial d'Alcoi, ùltra importants ravals fabrils, compta amb els case-ris annexos de Barxell i del Salt.

Notícies Històrico-Culturals

Esta comarca, habitada des d'una època molt remota, com ho testimonien els nombrosos jaciments prehistòrics que s'hi han descobert, va ésser segurament el nucli dels ibers contestans, el nom dels quals es conserva en el topònim Cocentaina (cf. Coromines, *BDC XXIV*, 1936, p. 71), i estigué colonitzada intensament durant la dominació musulmana segons documenten els seus copiosos noms de lloc aràbics i mossàrabs.

Jaume I, amb la conquesta d'estes terres l'any 1244, completà la dominació del Regne de València, al qual foren incorporades des del començament. Però a penes acabada la conquesta, els moros es revoltaren i va costar molts treballs de tornar-los a sotmetre. En commemoració d'esta campanya se celebren encara a diversos pobles de la comarca, rumboses festes anyals de *moros i cristians*, que gaudixen de fama mereixcuda. En ésser bandejats els moriscs l'any 1609 esta comarca vingué a restar quasi del tot deshabitada; després va repoblar-se penosament, però llavors desaparegueren molts poblats, els noms dels quals se conserven hui per a designar certes partides rurals: el Llombo, Benicapsell, l'Alcanissia, Penella, Beniasmet, Costurera, Capaimona, etc. Els habitants d'estes terres secundaren el moviment social de la Germania, i així mateix van lluitar coratjosament a favor de la Casa d'Àustria durant la Guerra de Successió.

La cultura popular presenta característiques muntanyenques. La casa camperola manca quasi sempre de pati i els animals de

conreu viuen allotjats sota el mateix trespol que les persones. El carro és d'introducció recent i encara s'empra prou el transport a bast. El vestit típic, ja desaparegut totalment, era de colors foscs, sense les tonalitats estridents dels vestits valencians de la plana. Les indústries de teixits i del paper són tradicionals a diverses poblacions. Des del punt de vista etnogràfic oferixen interès les mantes ratllades i les *peladilles*, o ametles confitades, d'Alcoi.

L'idioma i les formes populars de cultura es mantenen amb secular puresa, a penes contaminades del castellà i de la civilització industrialitzada. Res d'estrany, doncs, que a la comarca d'Alcoi, com s'esdevé quasi sempre en terres muntanyoses, les tradicions populars siguen nombroses i interessants.

Recollida de Materials

No obstant llur profusió, llur varietat i llur arcaisme, la cultura i les tradicions populars d'esta comarca estan quasi sense estudiar.

Per sort, Mn. J. Martí i Gadea, el millor folklorista valencià, que era fill de Balones, va deixar disperses per les seues obres moltes de les tradicions del seu terror. Així mateix, l'any 1924, els germans Joaquim i Just Sansalvador i Cortès van recórrer el Comtat de Concentaina a la recerca de cançons i música populars, i publicaren la Memòria de llur Missió al vol. III de *Materials* del *Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, Barcelona, 1928.

Fa uns quants anys, en companyia del senyor F. de B. Moll, i per encàrrec del Centro de Estudios Históricos de Madrid, vaig fer una excursió filològica per la comarca d'Alcoi, i vaig aprofitar l'ocasió per recollir el folklore geogràfic a les localitats visitades. Posteriorment, en viatges ràpids, amb la consulta de la bibliografia i en converses amb gent nadiua d'aquelles terres, he augmentat molt la mena col·lecció.

He exclòs d'est article el folklore geogràfic recollit a la comarca alcoiana que no es relaciona expressament amb els pobles de la dita comarca, i en canvi, hi incloc el folklore arreplegat a altres localitats que feia referència a la comarca d'Alcoi.

« Socarrats » és el malnom de la gent de Cocentaina, que, segons alguns, data de l'incendi de la vila l'any 1303 pels moros revoltats (Figueras, 763). També els xativins porten el nom de « socarrats » en record de l'incendi de Xàtiva per Felip V l'any 1707.

A Alcoi varien lleugerament la lletra :

Serra de Sant Cristòfol,
tota a floretes,
a on van les alcoianes
a les fontetes.

Esta cançó, popularíssima a tota la comarca, és coneguda també a les terres circumdants. Per a la melodia, recollida per Sansalvador, es pot consultar *OPC* III, 15. Figueras, 249, reproduïx una altra transcripció, de la Mariola, harmonitzada i un poc diferent.

3. Benillup, Benimarfull,
Benimassot, Billeneta,
Balones, Quatretondeta,
en Tollos, que beure vulle;
Fageca, Famorca ; vulle
en Benesau xiques guapes ;
Gorga, Benilloba i Ares
per passar-me'n al Comtat.
Per Penàguila ha passat
de Catamarruc a Planes ;
a Ca Margalida aplegue
per tan mal camí que hi ha ;
d'allí se'n passa a Alcalà
i la vall de Gallinera :

la Carroja és la primera
Benessivà i Benitaia,
pobles de cireres fines ;
p'a bones i jorovines,
Benifaquí i Almudaina,
i Ebo, que no es veu d'allí.
Passant per Benialí
un xiquet casi m'enganya ;
en Benitaia, les comes
d'anar no tenien ganes.
Passe a l'Orxa, cavallers,
i passant per Beniarrés,
per Alcosser a Gaianes.

(a Benilloba).

Alguns dels pobles esmentats en est itinerari pertanyen a la Vall de Gallinera.

4. En Benesau, la panseta,
de moscatell, no de planta ;
en Ares, el bon tabaco,
que a Beniafé no alcança ;
en Benilloba, els borratxos

i la carabassa en aigua ;
en Benifallim, anduixos,
gent de la costella ampla ;
en Penaila, els donçainers,
perquè tots toquen en casa ;

en Alcoleja, els dotors,
afamats per tota Espanya ;

en Confrides, els bons naps,
p'a curar tota la sarna.

(a Benilloba)

5. A la Vall de Seta, els mallorquins i els garruts

(*Ensisam*, 401)

6. Jo sóc de la vall de Planes,
d'un geni molt trencallós,
que no puc aguantar puces
ni que em lladre ningun gos.

(*Ensisam*, 121)

7. Anar-se'n un vi cap a Agres

(a València)

Tornar-se agre.

8. A la fira no vages
si no portes dinés ;
i a la Mare-Déu d'Agres,
si no ho tens promés.

(a Alcoi)

Perquè va massa gent a les romeries. Altres vegades esta cançó no té caràcter geogràfic i canvia els dos darrers versos :

que voràs moltes coses
i no compraràs res.

9. D'Alcoi i bovo ?
Canta-li un trovo !

(a Benesau)

Ho diuen també de molts altres pobles valencians.

10. Els d'Alcoi, si plou, la deixen caure.

(a Benesau).

Asseguren que tampoc s'inquieten per esta causa els d'altres pobles de diverses comarques.

11. En Alcoi, la capa blava.

(a Benilloba)

12. Els xeus d'Alcoi ja no poden
tirar ronques com abans,
perquè els amos se les toquen
i tanquen tots els batans.

(Ensisam, 39)

Xeu, és a dir, teuladí (pardal), és el malnom dels alcoians.

13. L'alegria del fadri
és un mocador de pita,
una manteta d'Alcoi
i una xica ben bonica.

(FIGUERAS, 241)

A Cocentaina, segons *OPC* III, 80, canvien el tercer vers :

una manta morellana

14. El bando d'Alcoi : cada cabró que s'arregle.

(GALIANA, 30)

La col·lecció de Galiana va ésser compilada al segle XVIII. Actualment esta crida s'atribuïx a Morvedre (*BDLC* XVIII, 1936, 98).

15. El pardalot d'Alcoi, que quant anà a volar li faltava la cua.

(a Alcoi)

Conten que un alcoià intentà volar sobre el Barranc dels Cinc, amb dos canyissos lligats a l'esquena, i que quan planejava, després d'haver-se llançat des de dalt del pont, un dels espectadors l'advertí que no portava cua, i es va desconcertar de tal manera que caigué i s'estavellà. Alberola, 126, dóna una versió un poc modificada :

Gràcies al pardal d'Alcoi, que quant anà a volar no tenia ales.

16. Costar una cosa més que el pont d'Alcoi

(a Benilloba)

Han tardat molts anys a construir-lo. És una variant de la locució catalana general :

Costar més que l'obra de la Seu.

17. Ser una xica una peladilla d'Alcoi.
(a València)

Tenir molt bones qualitats.

18. *Las muchachitas de Alcoy
cuando van por agua al río,
se dicen unas a otras :
— ¡ Cuando tendremos marido !*
(VERGARA, 292)
19. Adiós, Carrascal d'Alcoi,
solana de pinyes verdes !
Adiós, morena de l'ànima,
jo me'n vaig, i tu te'n quedes !
(FIGUERAS, 241)
20. Cocentaina, la pollosa,
i Alcoi, el gran cavaller ;
no passeu per Benilloba
que no hi ha cap de diner.
(a Benilloba)
21. En Muro tots són carlistes ;
en Alcoi, republicans ;
en Cocentaina, pandorgos,
i en l'Alcúdia, lliberals.
(a Benesau)

Pandorgo és sinònim de 'beat'.

22. D'Alcoi a Cella, un pam.
(a Rellen)

Vol dir 'del coll a la cella'. Cella (escrit també *Sella*) és un poble de l'interior de la Marina.

23. Alcoleja,
ta mare es peteja.
(Ensisam, 395)
24. En Alcoleja, la lletja,
tot són raboses ;

En Benilloba, la guapa,
totes són flores.

(a Benesau)

25. Cocentaina p'a la ceba,
Benilloba p'al meló,
Alcoleja p'a la pera,
Benifallim p'al cigró.

(a Benesau)

26. Ares és de Benesau ;
Beniafé, d'Alcoleja,
i l'Abdet és de Confrides,
i Famorca, de Fageca.

(a Benesau)

Les localitats amb el nom de les quals comencen els tres primers versos, són poblets annexos dels municipis citats en segon lloc.

27. Alcoleja és celebrada
per lo raïm de clotet,
i pels gallardos i borres
de Benesau el poblet.

(M. GADEA, 28)

28. *No compres mula de Pego,
ni de Enguera paño pardo,
ni mujer de Cocentaina
ni de Alcoleja amigacho.
La mula te saldrá mala,
el paño te saldrá caro,
la mujer te saldrá puta,
y el amigacho, contrario.*

(a Benilloba)

Forma de cançó geogràfica molt difosa en el folklore castellà.

29. El Retor de l'Alcúdia
té una quimera :
que molts sols van a missa
quan hi ha canela.

(a Benilloba)

30. Tots els de Cocentaina
van a l'Alcúdia;
jo m'estic en ma casa :
vaja qui vullga !
(a Benilloba)

31. Mireu si ha corregut terres
que ha estat en Benifaquí,
en Catamarruc i Planes,
en Almudaina i ací.
(a Benilloba)

Son els pobles que componen la Vall de Planes. En moltes comarques valencianes hi ha cançons de factura anàloga.

32. En Muro tots són beatos,
socarrats en Cocentaina,
en Gorga són cavalleros,
culiblanca en Almudaina,
(a Benilloba)

Els tres darrers versos contenen els malnoms respectius.

33. A Planes tots són borrheros
i a Almudaina cavallers,
a Gaianes són toreros
i lladres a Beniarrés.
(a Benialf)

34. Per a algepsers Cocentaina,
p'a faeners Benillup,
p'a cantadors Almudaina,
p'a pobres Catamarruc.
(a Benilloba)

35. Per a mantes Benilloba,
per a algepsers Cocentaina,
per a estar amples Famorca,
p'a cireres Almudaina.
(a Benilloba)

36. En Penaila està la glòria;
en Ares, el primer cel ;

en Benesau, purgatori ;
en Alcoleja, l'infern.
(a Benesau)

La mateixa factura té la cançó del n° 41 i unes quantes mes de diferents comarques valencianes.

37. En Balones,
és la casta grossa de les dones.
(a Benesau)

38. A l'entrar de Billena,
cau de raboses ;
a l'entrar de Balones,
flor de las flores.
(M. GADEA, 204)

39. Balones, Gorga i Billena
són pobles de mala mort,
afectats a punxar bótes
i posar-se al cara-sol.
(*Ensisam*, 18)

40. En Balones són sarvatxos ;
en Gorga, molt redotors ;
en Billeneta, raboses ;
Quatretonda, espentadors.
(*Ensisam*, 40)

41. Billeneta és la glòria ;
Gorga és el primer cel ;
Quatretonda, el purgatori,
i Balones és l'infern.
(a Billeneta, *CPC* III, 37)

42. Sent Francés està en Balones ;
Sent Jusep, en Billeneta ;
la Verge de Gràcia, en Gorga ;
Senta Anna, en Quatretondeta.
(a Benilloba)

Són els Sants Patrons respectius.

43. La Senyora de Benesau,
que tanca en clau.
(a Benilloba)

44. Benesau
tanca en clau ;
el que la penja, l'hau ;
el que la fica, la trau.
(*Ensisam*, 397).
45. Beniarrés
tot ho fa al revés
(a Alcoi)
46. Catamarruc i Planes,
i Margalida,
Beniarrés i l'Orxa :
vaja una eixida !
(a Benialf)

Al·ludix a l'aspecte escabrós dels ports de les valls de Planes i de Perpuxent.

47. *Donde el bien fallece,
el águila pena,
y la loba cria :
¡ no me verás Penàguila
en toda mi vida !*
(a Benilloba)

Conten que l'arquebisbe de València doctor Company, naixcut a Penàguila l'any 1732, féu est joc d'etimologies populars amb els noms de Benifallim, Penàguila i Benilloba.

48. Benilloba,
agarra la lloba.
(a Alcoi)
49. Hòmens de Benilloba, acudiu en fessos.
(M. GADEA, 111)

Els de Benilloba acostumen portar a l'espatla el *fes* o aixadell. Alberola, 131, diu « feixos » per *fessos*, segurament per error. El mateix Martí i Gadea diu a una altra banda :

Hòmens de Benilloba,
acudiu en fessos,
que ve un llop i una lloba
de quinze mesos ;

porteu aixades
i en la pala rompeu-los,
als dos, les barres.

(Ensisam, 152)

50. A Benilloba ham vingut,
que hi ha figues i raïm,
a cantar-li l'estrevillo
al glorioso San Joaquín.

(a Benilloba)

51. Benillup,
el compare Lluc.

(a Benilloba)

52. Una vella en Benillup,
carregant-se una taleca,
li dia al compare Lluc :
— Qué botifarra tan seca,
que no li puc traure suc!

(M. GADEA, 24)

Segurament el n° 51 és un fragment d'esta cançó, els versos primer, quart i quint de la qual es repetixen en diverses cobles valencianes de diferents comarques.

53. Els de Benimarfull són pagats i flatosos.

(M. GADEA, 161)

54. Benimarfull
té gran orgull,
per una mica
d'oli que es cull ;
si la collita erra
Benimarfull en terra.

(a Benilloba)

Cançó repetida a altres comarques amb lleugeres variants.

55. Catamarruc, Planes
i Benimarfull :
totes eixes terretes
me les clave en el cul.

(a Alcoi)

56. En Planes tot són borerros ;
Benimarfull, vinaders ;
en Albaida són morqueros,
i en la Vila, peixcaters.
(a Alcoi)

La Vila és la Vila Joiosa, capital de la Marina.

57. Benimassot
trau l'assot.
(a Benilloba)

58. Com l'arbre de Sent Jusep de Billeneta.

(ALBEROLA, 47)

A Benilloba conten que a la plaça de Billeneta hi ha un xop o pollancre d'uns 12 metres, al qual durant les festes de Sant Josep, per fer cucanyes, ensabonen el tronc, pel qual proven d'enfil·lar-se els jóvens al cim de l'arbre, on han lligat un gall, que hom donarà com a premi al que l'abaste.

59. Créixer com el campanar de Billeneta

(ALBEROLA, 51)

A Benilloba conten que a Billeneta veent que tardaven massa a acabar la torre de l'església, penjaren les campanes al xop de la plaça.

60. En Gorga, els borrarçons,
que dasta el Retor la gasta ;
eu Billena, les llentilles,
per a curar tinya i sarna.

(M. GADEA, 195)

- 61.

Les xi-ques de Co-cen-tai-na to-quen la val-na de la don-
çai-na del don-çai-ner.

Les xiques de Cocentaina
toquen la vaina
de la donçaina
del donçainer...

Melodia incompleta recollida de llavis d'un nadiu de les Usseres (Tinença d'Alcalatén). Transcripció de F. de B. Moll.

A Benilloba diuen simplement :

Cocentaina,
trau la vaina
de la donçaina.

62. Socarrats de Cocentaina,
ja hau perdut l'enteniment,
que hau baratat les campanes
en tramussos i aiguardent.
(al Comtat, M. GADEA, 213)
63. A Sent Jaume i a Senta Anna,
raim en la Plana,
si no en la d'ací,
en la de Cocentaina.
(a Benesau)
64. A Alacant me'n tinc d'anar
a enramar-me de petxines ;
a Cocentaina, a tornar
per la flor de les fadrines.
(a Cocentaina, CPC III, 80)
65. Fageca,
si no està verda,
està seca.
(a Benialí)
66. I'ho compraré al mercat de Famorca
(M. GADEA, 2ª, 75)
- Famorca es un poble molt xicotet, que no té mercat.
67. Gaianes,
poble de quatre gitanes.
(a Alcoi)

68. Gorga, París i Roma
(a Benilloba)

Són, segons creuen els de Gorga, les millors capitals. Es diuen coses semblants dels d'altres poblacions també.

69. Guitxo, fuig del món i passa a Gorga.
(a Cocentaina, M. GADEA, 101).
70. A Gorga, que és purgatori de gossos.
(a Benilloba)
71. Ser de la casta de Gorga.
(a Alcoi)

Ésser una persona de grans dimensions. A Gorga hi ha una raça de pollastres molt grans.

72. Paréixer la Bessona de Gorga.
(a Alcoi)

Al mateix personatge al·ludix la cobla :

Estes seguedilletes,
qui les ha tretes ?
— La Bessona de Gorga,
que té pessetes.

(al Comtat, M. GADEA, 25)

73. La processó de Gorga.
(GALIANA, 35)

Pareix que hui s'ha perdut esta locució del segle XVIII.

74. Els fadrins de Gorga
ja no pinten res,
els que pinten ara
són els forasters. | Sí que pinten, sí,
sí que pintaran,
perquè els forasters
vénen i se'n van. |
|---|---|

Cançó de rotlle arplegada a Gorga per Sansalvador, que la va publicar amb la melodia a CPC III, 26.

75. De Muro,
ni haca, ni burro
ni dona que valga un duro.
(a Benialf)

Escala : 1 : 357.500

76. El tio Pep se'n va a Muro ; — Una tartana i un burro,
 tio Pep, tio Pep,
 de Muro qué em portarà ? per a anar a passejar,
 Tio Pep, tio Pep, tio Pep,
 tio Pep, tio Pep, tio Pep.
 (a Taulada)

El ti. o Pep se'n va a Mu-ro; ti- o Pep, de Mu-ro qué em por-ta-

rà ? Ti- o Pep, ti- o Pep, ti- o Pep, ti- o Pep

A Cullera a vegades modifiquen la primera estrofa :

El so Jogim va a Xixona ;
 so Jogim,
 de Xixona qué em durà ?
 So Jogim,
 so Jogim, so Jogim, so Jogim.

Transcripció de la melodia per F. de B. Moll.

77. Herba seca per al burro
 sols me'n queda un manollet ;
 però demà aniré a Muro
 i li'n pendré un costalet.
 (a Benialí)
78. Turballos, cau de raboses ;
 Margarida, la llobera,
 i Muro és l'avivador
 de la gent malfaenera.
 (a Benialí)

A diverses comarques valencianes abunden les cançons geogràfiques d'esta mateixa construcció.

79. Estar entre Tots-Sants i Penaila.
 Estar molt prop una cosa d'una altra. Tots-Sants és una ermita que hi ha damunt de Penàguila.
80. Ser de Planes.
 Ésser de pocs compliments (ALBEROLA, 257), o ésser beata (ALBEROLA, 264).
81. Ser una xica de Planes.
 (a Alcoi)

Tenir els pits poc desenrotllats. A València diuen :

- Ser una xica de la Plana.
82. La Tirana té un floronco
 i el té a punt de rebentar ;
 si no ve el Dotor de Planes
 la Tirana es morirà.
 (a Benialí)

Significa que convé preparar faena a casa perquè plourà. Ho diuen de quasi tots els pics del País. El mateix Alberola, 347, canvia els dos primers versos pels tres següents :

Si Mariola
fa cassola,
i les Tulles, capell,

Segons Figueras, 244, a Cocentaina es reduïx a dos versos, el primer dels quals diu :

Boira en el Castell.

M. SANCHIS GUARNER.

TAULA

Agres 7, 8.	Cinc (barranc dels) 15.
Alcoi 2, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 87.	Cocentaina 2, 20, 21, 26, 28, 30, 32, 34, 35, 61, 62, 63, 64.
Alcoi (riu d') 88.	Comtat de Cocentaina 3.
Alcoleja 4, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 36.	Fageca 3, 25, 65.
Alcosseret 3.	Famorca 3, 26, 35, 66.
Alcúdia 21, 29, 30.	Gaianes 3, 33, 67.
Almudaina 3, 31, 32, 33, 34, 35.	Gorga 3, 32, 39, 40, 41, 42, 60, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74.
Ares 3, 4.	Margalida 3, 78.
Balones 3, 37, 38, 39, 40, 41, 42.	Mariola 2, 89.
Benesau 3, 4, 26, 27, 36, 43, 44.	Montcabrer 87.
Beniafé 4, 26.	Muro 21, 32, 75, 76, 77, 78.
Beniarrés 3, 33, 45, 46.	L'Orxa 3, 46.
Benicadell 89.	Penàguila 3, 4, 36, 47, 79.
Benifallim 4, 25, 47.	Plana de Cocentaina 63.
Benifaquí 3, 31.	Planes 3, 31, 33, 46, 55, 56, 80, 81, 82.
Benilloba 3, 4, 20, 24, 25, 34, 47, 48, 49, 50.	Planes (vall de) 6, 31.
Benillup 3, 34, 51, 52.	Quatredondeta 3, 40, 41, 42, 83.
Benimarfull 3, 53, 54, 55, 56.	Sant Cristòfol (serra de) 2.
Benimassot 3, 57, 86.	Seta (vall de) 3.
Billeneta 3, 38, 39, 40, 41, 42, 58, 59, 60.	Tollos 3.
Carrascal d'Alcoi 19.	Tossal Blanc 86.
Catamarruc 3, 31, 34, 46, 55.	Tulles 89.
	Turballos 78, 84, 85.